

Vill egyptier ha demokrati?

Jag skrev följande två texter i februari detta år. Jag fick ganska mycket kritik för dessa artiklar som publicerades i svensk press. Men tyvärr fick jag rätt. Läs och begrunda. Och kämpa för arabers rätt till demokrati, till mänskliga rättigheter som yttrandefrihet, pressfrihet och, religionsfrihet.

Här följer två artiklar som publicerades när den arabiska våren inleddes för åtta månader sedan. Nu blåser det vinterkallt.

Artikel 1: Vill egyptier ha demokrati?

Vad händer med revolutioner och uppror mot avskydda regimer? Vad händer när allmänna val genomförs men demokratiska värden saknas och minoriteter saknar skydd? Vad kan vi lära av historien?

Det franska folket fick nog av kungamakten och fattigdomen och under vackra slagord som frihet, jämlikhet och broderskap blev det regimskifte. Men den sekulära och kristendomshatande grunden hos revolutionärerna ledde till rättslig anarki, förföljelse av dissidenter och slutligen till en Napoleon som störtade Europa in i krig.

Den ryske tsaren störtades från sin tron men Lenin stal revolutionen och resultatet blev mer än 70 år av diktatur och folkmord. Visst hade man allmänna val under sovjetåren men man kunde bara rösta på ett parti. Kristna och politiska dissidenter hamnade i koncentrationsläger.

Hitler kom till makten med hjälp av allmänna val. Hans nazistiska ideologi ledde till världskrig och Förintelsen.

I Algeriet för 20 år sedan hade man ett liknande problem. Islamister med stort folkligt stöd såg ut att kunna vinna ett demokratiskt val för att sedan kunna avskaffa demokratin. Det blev inbördeskrig.

Shahen av Iran påtvingade landet en modernisering med västerländska influenser samtidigt som hans förtryckarapparat härjade vilt. Många ville ha frihet och många iranier trodde att det ideala samhället skulle komma om bara islam blev ledstjärnan. Men man gick ur askan in i elden, från shahens förtryckarregim till ett rent islamskt helvete.

Vi lär oss alltså bland annat att revolutioner kan stjälas, att det måste finnas en demokratisk värdegrund hos revolutionärer och folket, och att det inte räcker med allmänna val.

Diktatorerna i arabvärlden kan mycket väl liknas vid en fransk kung, en rysk tsar eller iransk shah. De är rika, folk fattiga, fångelserna överfulla med oliktänkande, tortyr är vanligt, mänskliga rättigheter är konstant satta på undantag.

Men vad vill revolutionärerna och folket? Vilken värdegrund finns hos de islamdominerade folken i regionen? Det är avgörande för vart revolutionerna tar vägen. En svala gör ingen sommar, en avsatt Mubarak gör ingen demokrati.

Låt oss se på Egypten. Enligt det välansedda forskningsinstitutet Pew Research Center anser över 80 procent av egyptierna att det borde vara dödsstraff för dem som lämnar islam. Ungefär lika många tycker att kvinnor bör stenas vid äktenskapsbrott och att händer ska huggas av på tjuvar. Över hälften anser att självmordsbombande av civila kan vara befogat och den absoluta majoriteten vill att islam ska spela en stor roll i politiken. Detta är vad det Muslimska brödraskapet pläderar för.

Fast likt Yassir Arafat ljuger man gärna och glatt och säger en sak till västjournalister på engelska men framför ett annat budskap på arabiska på hemmaplan. Youssef al-Qaradawi är en andlig ledare för Brödraskapet. Han har sänt TV i 15 år och har 60 miljoner tittare. Där förordar han att alla judar ska mördas, att homosexuella ska straffas med 100 piskrapp och att det kan vara bra att slå kvinnor.

Den kommission som tillsatts för att revidera Egyptens grundlag består av manliga muslimer. Det finns inga kristna kopter (landets ursprungsbefolkning) eller kvinnor.

Vi kan aldrig se verklig demokrati i arabvärlden och Iran om inte islam ifrågasätts.

Artikel 2: Vad händer sen i arabvärlden?

Diktaturer faller alltid för eller senare. Arabvärlden består av hel- och halvdiktaturer, där islam är en uttalad grund i grundlagar. Längtan efter frihet och mänsklig värdighet finns hos alla människor, oavsett ras, religion eller kön. Därför är det inget konstigt att det blir demonstrationer och revolter även i ofria muslimska länder. Det är vårt ansvar att stödja människor och rörelser som kämpar för mänskliga fri- och rättigheter.

Men störtande av en diktatur leder inte nödvändigtvis till demokrati och mänskliga rättigheter. Det lär oss både franska revolutionen för ett par hundra år sedan och den iranska revolutionen för några årtionden sedan.

En Saddam Hussein må störtas och talibaner må köras ut från maktens korridorer, men vad kommer sen? I Irak fick man demokratiska och fria val, men konstitutionen vilar på islam. Så även i Afghanistan. Man kan alltså välja president men man hamnar i fängelse och riskerar att dödas om man lämnar islam.

En demokratiseringsprocess är så mycket mer än att tillåta politiska partier och hålla allmänna val. Det handlar om ett oberoende domstolsväsende, fri press men även religionsfrihet.

Religionsfrihet kan skrivas in i en grundlag, men motverkas av andra lagar och förordningar; i muslimska länder är det underställt sharia vilket i praktiken innebär ingen eller mycket begränsad religionsfrihet.

Men demokratiska principer måste även praktiseras av familjer, släkter, grannskap och samhällen. Detta är det stora problemet i muslimvärlden, så även i det så kallade sekulära Turkiet.

Hur många av de egyptiska demonstranterna – som rätteligen kräver frihet – är beredda att låta söner, döttrar, grannar och andra att lämna islam utan risk för påtryckningar, trakasserier och förföljelser?

Religionsfrihet är ofta ett lackmустest på både människors och staters syn på demokrati och mänskliga rättigheter. I en sann demokrati tillåter både media, grannar och myndigheter att människor får uttrycka obekväma åsikter men även rätten att praktisera religion, uttrycka den offentligt med andra samt rätten att byta religion. Eftersom 95 procent eller så av världens befolkning bekänner sig till någon form av religiös tro är denna rättighet inte perifer utan absolut central.

Vidare bygger demokrati och fredliga relationer inom och mellan stater på respekt för andra religionsutövare och respekt för andra folk och stater att få existera. Det kan komma fria val i Tunisien och Egypten och andra arabiska regimer må införa en del reformer, men kommer man acceptera Israels rätt att existera? Kommer egyptisk TV fortsätta med oförblommerad antisemitisk hatpropaganda? Kommer koptiska kristna att få bygga och renovera kyrkor? Kommer de som lämnat islam få rätten att byta religionstillhörigheten på sina identitetskort?

En störtad diktator skapar inte demokrati. Allmänna val är ingen garanti för mänskliga rättigheter. Fri tillgång till Internet är inte detsamma som skydd för minoriteter och religionsfrihet åt alla.

Både Barak Obama och Hillary Clinton har offentligt anammat en begränsad definition av religionsfrihet, som även finns i muslimska länder - rätten att tillbe. Detta bådär inte gott för den långsiktiga frihetskampen i arabvärlden.

Folken i arabvärlden har rätt till demokrati och religionsfrihet, men vi får inte vara naiva över den långa väg som ligger framför.

Mats Tunehag

11 okt 2011